

FORMAS

Datum: 2018-09-10

Vår referens: 2018/1418/10.1

Er referens: 2018-02020

registrator@formas.se

Yttrande över "Det svenska medlemskapet i IIASA"

SMHI har tagit del av rubricerade remisshandlingar och har följande övergripande synpunkter:

- SMHI är starkt kritiskt till slutsatserna som dras i den senaste utvärderingsrapporten (DAMVAD, 2018). Enligt SMHI är underlaget i rapporten för begränsat för att kunna göra en helhetsbedömning av IIASAs samlade nytta för svenskt vidkommande. SMHI anser inte att underlaget är tillräckligt för att fatta ett långtgående beslut om huruvida Sverige skall lämna IIASA-samarbetet eller ej.
- Rapporten tar som utgångspunkt enbart direkta forskningssamarbeten och samarbeten kring utbildning mellan IIASA och olika svenska aktörer. Perspektiv på den vidare nyttan av IIASAs arbete i ett större internationellt perspektiv saknas mer eller mindre helt i rapporten.
- SMHI pekar på att IIASA är ett erkänt internationellt forskningsinstitut som verkar inom de stora, ofta globala, utmaningarna på miljöområdet. Här kan särskilt nämnas arbetet med framtidsscenarioer (exv. växthusgasutsläpp, energiomställning, luftkvalitet) där IIASA är en viktig internationell aktör. Scenarier över utsläpp av växthusgaser och strålningsdrivning är nödvändiga för att kunna ta fram de klimatscenarier som ligger till grund för allt vidare klimatarbete. Klimatscenarier från t ex CMIP¹, som bland annat bygger på IIASAs utsläppsscenarioer, analyseras i tusentals forskningsrapporter som i sin tur ligger till grund för IPCCs rapporter. I ett nästa steg används informationen på internationell (exv. UNFCCC, Parisavtalet, EU-nivå) och nationell nivå exv. som underlag för förhandlingar om växthusgasutsläpp och i olika länders klimatanpassningsarbete.

¹ CMIP (Coupled Model Intercomparison Project), <https://www.wcrp-climate.org/wgcm-cmip>

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 601 76 Norrköping

Besöksadress Folkborgsvägen 17, Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Anton Tamms väg 1 4 tr
194 34 Upplands Väsby

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 Västra Frölunda

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 Malmö

SMHI
Universitetsallén 32
851 71 Sundsvall

- SMHI anser att IIASA har kapacitet för att omsätta forskningsresultat till faktisk klimat- och miljöpolitik. Den här kapaciteten har byggts upp under lång tid och bl a medverkat till framgångsrika regleringar av försurande utsläpp över Europa och i arbetet med EU:s klimatomål. Data och resultat från IIASA har direkt bäring på svenskt arbete med bl a utsläppsförhandlingar och klimatanpassning. SMHI anser att IIASAs bidrag till att leverera underlag till exv. klimatscenarier inte skulle kunna tas över av någon annan internationell aktör eller någon svensk aktör med kort varsel.
- SMHI anser att IIASA arbetar med öppenhet och delar med sig av både modeller och databaser både till forskare och till andra användare, vilket stärker medlemsländernas forskning i ett vidare perspektiv även om det inte sker i direkta forskningssamarbeten. Detta rör exempelvis databaser kring socioekonomiska scenarier², strålningsdrivnings-scenarier³ och scenarier kring global energiomställning⁴.
- Vidare menar SMHI att utbytet av svenska studenter inte speglas helt rättvisande. T ex nämns att antalet svenska studenter på IIASAs sommarkurser (jfr fig 3.4 i rapporten) varit lågt. Om man istället tar som utgångspunkt medlemsländernas befolkningsstorlek är Sveriges i genomsnitt 4 deltagare av ca 50 en hög siffra. Detta indikerar att Sverige drar nytta av just de här kurserna trots bristfällig reklam från bl a FORMAS vilket nämns i rapporten.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar SMHI att Sverige bör fortsätta att aktivt och konstruktivt bidra till IIASAs verksamhet genom förnyat medlemskap, snarare än att lämna organisationen och passivt förlita sig till att den fortsätter att leverera det underlag som svenskt miljö- och klimatarbete i stor utsträckning är beroende av. För att Sverige på bästa sätt ska kunna dra nytta av – och aktivt bidra till – medlemskapet menar SMHI att de i rapporten identifierade bristerna särskilt bör beaktas:

- Problem med öppenhet och transparens inom IIASA samt ett, enligt rapporten, relativt begränsat svenskt utbyte av medlemskapet bör vara prioriterade för Sverige i en nästa fas av medlemskap.
- Ett omtag bör tas vad gäller strategi för hur medlemskapet i IIASA bäst skall utnyttjas för att främja svensk forskning och forskningsutbildning i Sverige. SMHI anser att också övrigt policyrelevant arbete inom klimat- och miljöområdet bör tas med i genomlysningen av medlemskapet och att relevanta svenska aktörer är med i den processen. T ex kan detta handla om hur scenarier för framtida klimat tas fram på internationell nivå, samt hur Sveriges roll i detta arbete kan stärkas och hur medlemskapet i IIASA bidrar till detta.

² SSP (Shared Socioeconomic Pathways),
http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/researchPrograms/Energy/SSP_Scenario_Database.html

³ RCP (Representative Concentration Pathways)
<http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/researchPrograms/TransitionstoNewTechnologies/RCP.en.html>

⁴ GEA (Global Energy Assessment)
<http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/researchPrograms/Energy/Global-Energy-Assessment-Database.en.html>

- SMHI anser att FORMAS bör stå kvar som nationell samordnande myndighet för IIASA i kraft av sin roll som samordnande myndighet inom klimat- och miljöforskning. Viktigt här är att den kritik mot FORMAS som lyfts i rapporten, t ex. kring informationsspridning och avsaknad av tydligt strategiarbete, tas om hand.

Stf Avdelningschef Bernth Samuelsson har beslutat i detta ärende som beretts av Erik Kjellström.

För SMHI



Bernth Samuelsson
Stf Chef Avdelning Samhälle och säkerhet